

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

**Uradno glasilo
Kmetijske družbe za Slovenijo.**

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto.
Posamezna številka stane 2 K.

Udje Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanja) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inerat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v „Mailh naznanilih“ stane 80 vin, najmanj pa skupaj 20 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

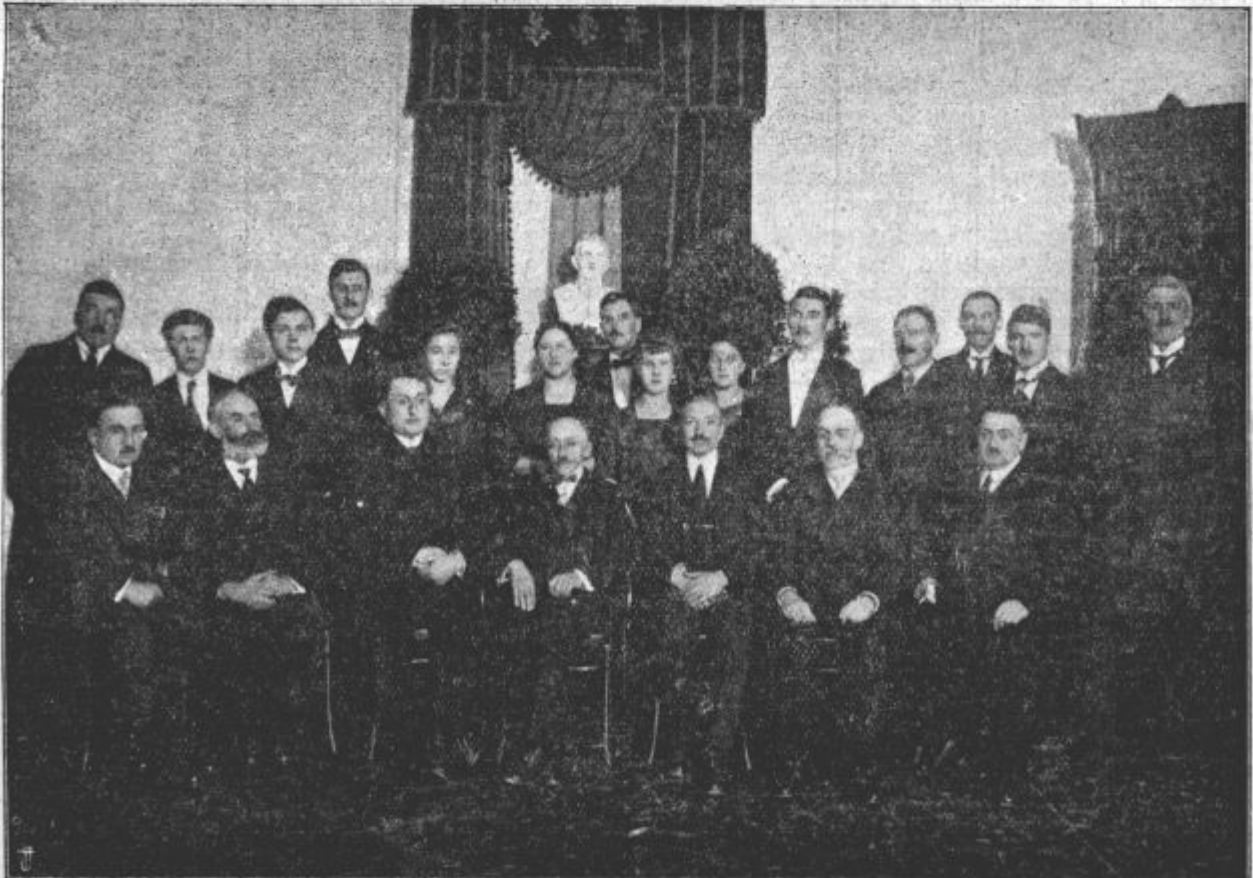
Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg šte. 3. — Ponatisi iz »Kmetovalca« so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 23, Ljubljana, 15. decembra 1921. Letnik XXXVIII.

Obseg: Gustav Pirc, predsednik Kmetijske družbe za Slovenijo, odlikovan z redom Sv. Save III. razreda. — Gmotni uspeh umetnih gnojil. — Zakaj je pričela naša živina letos zopet glodati les? — Vzrejte plemenske bičke! — Ribarstvo v Jugoslaviji. — Kmetijskošolski vestnik. — Vprašanja in odgovori. — Kmetijske novice. — Uradne vesti. — Družbene vesti. — Inserati.

GUSTAV PIRC,

predsednik Kmetijske družbe za Slovenijo, odlikovan z redom Sv. Save III. razr.

Na prvi strani prinašamo sliko, posneto dne 21. novembra t. l. o priliki slovesnega odlikovanja predsednika Kmetijske družbe g. Gustava Pirca v lično okinčani dvorani Kmetijske družbe z redom Sv. Save III. razreda, ki ga je izvršil kmetijski minister g. Ivan Pucelj. Natančneje o tem zgodovinskem dogodku smo poročali že v zadnji številki „Kmetovalca“ na str. 216.

Slika nam predločuje v sredi odlikovanca, na njegovi desni g. ministra Pucelja in uradništvo družbe ter nekaj drugih udeležencev te slavnosti.

Naj nam bo dovoljeno podati le par črtic o obširnem delovanju predsednika Kmetijske družbe g. Gustava Pirca.

Ko je g. Pirc 1884. l. bil izvoljen tajnikom Kmetijske družbe kranjske, je družba štela približno 800 udov in od teh samo 500 plačujočih. Leta 1919. je slavjenec zapustil družbo, ki je štela že nad 30.000 pravih udov. Če samo to vpoštevamo, vidimo, kako velik uspeh je dosegel ta kmetijski strokovnjak tekom svojega 35 letnega delovanja pri naši najstarejši kmetijski korporaciji.

Oglejmo si dalje obširnih 35 letnikov „Kmetovalca“, ki ga je sam ustanovil, urejeval in povečini tudi sam pisal. Koliko duševnega dela tiči v teh 35 letnikih! Koliko izkušeni si je nabral tekom svojega delovanja! Koliko je s tem koristil našemu kmetijstvu in našemu kmetu. Saj „Kmetovalec“ ni bil znan le po Kraniskem, ampak po vsej Sloveniji in smatralo se ga je sploh kot vzoren kmetijski list. G. Pirc je pisal za kmeta, ne toliko za izobraženega strokovnjaka, ki je pa vkljub temu v njem našel veliko dobrega in izpodbudnega.

Posebno intenzivno je bilo njegovo delovanje na polju kmetijskega pouka po deželi. Saj je bil g. Pirc skoro že v vsaki vasi na Kraniskem, kjer je predaval in poučeval kmetovalce o umnem gospodarstvu. Priznati se mu mora, da on najbolj pozna izmed kmetijskih strokovnjakov deželo Kranjsko in dušo kranjskega kmeta. Pa tudi kmetje poznajo njega in njegovo delovanje najbolj, kajti vedno so se obračali nanj za nasvete, ki so jih tudi vedno prejeli.

Napredek živinoreje v deželi je v veliki meri njegova zasluga, kajti vedno se je trudil, da so dobivali živinorejci dobre plemenitke in da so jih tudi najbolj oskrbovali. Da se vzredi boljši plemenski material, je ustanovil živinorejske zadruge in vsodobuval kmetovalce s težko priborenimi državnimi in deželnimi podporami, ki jih je razdeljeval med zadruge, k napredku.

Mlekarstvo na Kraniskem je začel on kot prvi propagirati in ustanovil je veliko število mlekarskih zadrug.

Gmotni uspeh umetnih gnojil.

V zadnji številki „Kmetovalca“ je g. ravnatelj Belle opisal poskuse z umetnimi gnojili, ki jih je v tem letu izvedel na kmetijski šoli v Št. Jurju ob Južni železnici. V tem spisu je sicer natančno naveden uspeh večjega pridelka gnojenja z umetnimi gnojili na posameznih parcelah, ni pa označen **gmoten uspeh**, ki se ga doseže s takim gnojenjem. Naš kmet pa v prvi vrsti vpraša, kakšna je cena umetnemu gnojilu in ali se njegova uporaba res izplača.

Naj nam bo torej dovoljeno, da iz števil, ki nam jih je tu poslal g. ravnatelj, izračunimo uspeh v kronah. Pri tem smo vzeli cene umetnih gnojil, kakor veljajo v današnji trgovini in cene pridelkov nižje nego so na današnjem trgu. Prevoznih stroškov nismo upoštevali, ker nam jih bogato poplača večji pridelek na slami, kakortudi višje cene za pridelke.

ki so do pred vojne prav lepo uspevale. Pozneje so morali drugi prevzeti nadaljnjo organizacijo mlekarstva, ker je postalo delo za njega preogromno.

Naši Gorenjci se gotovo spominjajo g. Pirca, ko je hribolazil po planinah in kmetovalce učil, kako se morajo te zboljšati, da bo njih živina imela več in boljšo pašo. Priskrbel jim je pa tudi podpore za **izboljšanje planin**, in marsikatera planina izkazuje še dandanes sledove njegovega dela.

Če hočemo pravilno oceniti njegovo delovanje za povzdigo **poljedelstva**, je treba, da samo omenimo množino umečnih gnojil, ki jih je naš kmet letno uporabil. Mala kranjska deželica je letno potrosila **do 1000 vagonov gnojil** in je glede tega stala na prvih mestih v tekmovanju z drugimi pokrajinami bivše Avstrije. To je zadosten dokaz napredka v našem kmetijstvu in kulturne stopnje našega kmeta, za katero gre v prvi vrsti zasluga g. Pirca.

Pridelovanje **krmskih rastlin** je pospeševal g. Pirc z razširjanjem detelje, lucerne in travnih semen, ki so prej bila med našimi kmeti nepoznana. S tem je tudi omogočil intenzivnejšo govedorejo in lažje prehranjevanje živine čez zimo.

Pa tudi uporabo **močnih krmil** je vplejal in pospešil s tem mlekarstvo. Zboljšal je naše hleve in z nagradami za vzorno izdelane hleve je navaial kmetovalce, da so bolje uredili bivališča za svojo živino.

Pa tudi v vseh drugih panogah kmetijstva se je udeleževal in pokazal povsod umevanje za potrebe našega kmeta.

Posebno intenzivno je deloval v času vinske krize, ko je trta už uničila **doleniske vinograde**. V veliki meri je pripisati njegovi agilnosti, da so se vinogradi v tako kratkem času prenovili. Kdo se ne spominja njegovega znamenitega članka v „Kmetovalcu“ l. 1916. „Koliko stane doleniskega vinogradnika 1 hl vina?“, s katerim člankom je dokazal veliko izgubo doleniskega vinogradništva.

Prav je rekel g. minister Pucelj, ko je povdaril, da bodo šele poznejši rodovi vedeli prav oceniti delo gospoda Pirca za slovenskega kmeta, ki je po njegovi zaslugi danes na najvišji stopnji med kmetovalci naše države. Vsled tega je bilo s tem odlikovanjem po pravici priznana njegovo delo, njegov trud na najvišjem mestu.

Pa tudi slovenski kmetijski strokovnjaki se lahko nanašamo s svojim tovarišem — našim Nestorjem, ki je dosegel tako visoko odlikovanje. Najvišje odlikovanje mu bo na priznala zgodovina, ki ga bo imenovala **očeta slovenskega kmeta**.

Čast Gustavu Pircu!

Travniki.

Pridelek sena z otavo vred na 1 ha površine po ceni 5 K za 1 kg sena.

Negnojeno:

4687 kg sena.

Gnojeno s:

I.

75 kg apnovega dušika po K 4.80 = 360 K

210 kg superfosfata po K 5.20 = 1092 K

Skupno 1452 K

Pridelek: 5725 kg sena in otave.

Z gnojenjem se je dosegel večji pridelek: 1138 kg suhe krme v vrednosti 5690 K

manj stroški za umetna gnojila 1452 K

Ostane čisti večji dohodek 4248 K

II.

300 kg kostne moke po K 4.60 =	1380 K
300 hl gnojnice po K 2.— =	600 K
Skupno	1980 K

Pridelek: 5723 kg suhe krme.

Z gnojenjem se je dosegel večji pridelek 1136 kg zrnja v vrednosti	5680 K
manj stroški za umetno gnojilo in gnojnico	1980 K

Ostane čisti večji dohodek 3700 K

Gnojenje s kalijevo soljo ni imelo posebnega uspeha, kar je pripisovati težki zemlji in pa večkratnemu gnojenju z gnojnico v prejšnjih letih, ki je zemljo zadostno založila s kalijem.

Za nas je posebno važna ugotovitev, da se apnov dušik tudi na travnikih imenitno izplača, in sicer tem bolj, čim bolj zanemarjen je svet. Pri tem pa moramo to gnojilo trositi pozno jeseni, pozimi ali zgodaj spomladi in ga tudi zabranati. Zanemarjene travnike moramo vedno potrositi še s fosfatnim gnojilom superfosfatom ali kostno moko, katere učinek traja po več let, in s kalijem, t. j. kajnitom, ki deluje daljšo dobo, ali kalijevo soljo, ki se hitreje raztopi.

Zgodaj potrošena gnojila učinkujejo navzlic suši, ker izrabijo zimsko vlago.

Pšenica.

Pridelek zrnja na 1 ha površine po ceni 8 K za 1 kg.

1920 kg pšenice.	Negnojena:
	Gnojena s:

I.

100 kg žveplenokisl. amoniaka po K 8 =	800 K
400 kg kostne moke po K 4.60 =	1840 K
Skupno	2640 K

Pridelek: 3000 kg pšenice.

Z gnojenjem se je dosegel večji pridelek 1080 kg zrnja ki velja	8640 K
manj stroški za umetna gnojila	2640 K

Ostane čisti večji dohodek 6000 K

II.

100 kg žveplenokisl. amoniaka po K 8 =	800 K
200 kg superfosfata po K 5.20 =	1040 K
Skupno	1840 K

Pridelek: 2900 kg zrnja.

Z gnojenjem se je dosegel večji pridelek 980 kg, ki velja	7840 K
manj stroški za umetna gnojila	1840 K

Ostane čisti večji dohodek 6000 K

Pri obeh vrstah gnojenja se doseže približno isti gmotni uspeh.

Iz ostalih poskusov sledijo uspehi: s 137 kg apnovega dušika brez fosforne kisline dobimo 3582 K čistega dobička, s fosfati kakor zgoraj bi se uspeh približal gorenji številki,

s 100 kg žvepl. amoniaka brez fosfatov 4240 K,

s 134 kg čilskega solitra brez fosfatov 4320 K,

pri čemur smo vzeli ceno za čilski soliter po 12 K za 1 kg, s 100 kg žvepl. amoniaka in 400 kg Tomasove žlindre 1920 K itd.

Kalijevih gnojil gorenja zemlja ne potrebuje, vsled tega so bili s temi uvedeni poskusi brez uspeha. V splošnem je pa treba povdarjati, da ostali naši kraji povečini potrebujejo kalij; drugod tega gnojila ne smemo zanemarjati.

Razentega ne moremo dovolj opozarjati na dejstvo, da vsa gnojila, izvzemši morda čilski soliter, delujejo tudi še drugo in tretje leto, sirova kostna moka in rožena moka pa celo po več let.

Iz vseh poskusov je razvidno, da potrebuje naša zemlja v splošnem veliko fosforne kisline, kajti le s pomočjo nje se dosežejo najvišji pridelki, in sicer v prvi vrsti v zrnju.

Tudi poskusi z ostalimi pridelki so se vsi dobro obnesli, četudi je suša hudo pritiskala. Ozimni ječmen, ki je pri različnem gnojenju dal 550 kg, 345 kg, 325 kg itd. na ha več pridelka. Pesa in koruza so tudi pokazali uspehe. Krompir pa še celo, ker je vrigel 35 stotov na ha več kakor na negnojeni parceli, kar pomenja, po 2 K za 1 kg računeno, za 7000 K večji donos po hektaru ali odštevši stroške za gnojenje 4560 K čistega dobička.

Iz vsega tega je razvidno, da naši kmetje najdobičkasneje nalože svoj denar v umetna gnojila, ker si z njimi zvišajo pridelke, povečajo svoje dohodke in zboljšajo po vojni izčrpano zemljo.

Marsikateremu se bodo zdele današnje cene umetnim gnojilom previsoke. Ta naj le vzame v roke „Kmetovalca“ od leta 1914. ali 1913. in naj primerja tedanje in sedanje cene umetnih gnojil in pridelkov, pa se bo kmalu prepričal, da so se cene pridelkom še več zvišale nego cene umetnim gnojilom. Na primer se je plačalo

za 100 kg	1914. l.	1921. l.	Podražilo se:
Pšenice	27	1300	48 krat;
Rži	20	1100	55 krat;
Ječmena	19	900	47 krat;
Ovsa	17	800	47 krat;
Krompirja	5	400	80 krat;
Sena	8	500	62 krat;
Mleka liter	—,20	8	40 krat;
Kostne moke	10	460	46 krat;
Kostnega superfosfata	11	520	47 krat;
Kajnta	5.50	200	36 krat;
Kalijeve soli	12.60	460	36.5 krat;
Apnovega dušika	24	480	20 krat.

Te številke nam tudi dokazujejo, da se je apnov dušik, ki ga izdelujemo v Sloveniji, najmanj podražil. Apnov dušik se oddaja sedaj z oljem prepariran, vsled česar ne izgubi toliko dušika in se pri trošenju ne praši tako močno kakor nepreparirani, ki smo ga do letošnje spomladi dobivali. Njegov učinek je pa še boljši na njivah kakor tudi na travnikih. Ima 19% dušika.

Kostna moka ima 30 do 33% fosforove kisline, medtem ko ima Tomasova žlindra le 18 do 19%. Torej je več vredna, kakor to gnojilo. Vsebuje tudi 2 do 4% dušika. Izdeluje se tudi v Sloveniji.

Kostni superfosfat se istotako izdeluje doma, ima 18% fosforove kisline in je bil že v mirnem času dražji in boljši kakor rudninski superfosfat.

Gnojilna štupa iz mezdre ima povprečno 8% dušika, učinkuje polagoma, zato pa trajno. Je primerna posebno za vinograde. Izdeluje se doma.

Rožena moka je priznana dušičnato gnojilo za vinograde, v katerih se že davno uporablja z najboljšim učinkom. Deluje v vinogradu po več let, ker se polagoma razkraja. Izdeluje se v domači tvornici.

Kajnit s 15% kalija je dandanes najcenejše umetno gnojilo, ki ga posebno naši travniki nujno potrebujejo.

Kalijeva sol s 40 do 42% kalija je hitro delujoče gnojilo, ki ga potrebujemo posebno pri okopavinah: krompir, pesa, korenje in dr.

To so v glavnem gnojila, ki so danes na razpolaganje.

Priporočamo vsem kmetovalcem, ki si hočejo zboljšati svoj gmotni položaj, da začnejo s poskusi na svojih zemljiščih in uporabijo ona umetna gnojila, ki so za njih zemljo najprimernejša. Uspeh je v vsakem slučaju zagotovljen, le če se pravočasno ž njimi gnoji. Za ugotovitev uspeha pri poskusih pa moramo vedno rabiti tehtnico.

Zakaj je pričela naša živina letos zopet glodati les?

Ciril Prijatelj.

(Ta članek izide kot Gospodarsko navodilo. Vabimo vse živinorejce, da se nanj naročijo in se po njem ravnaajo.)

Uredništvo.

Ako pregledamo letnike „Kmetovalca“ od 1890. do letos, opazimo, da so se posebno v letih 1892., 1895., 1901., 1906., 1915., 1917. in 1921. zelo pogosto ponavljala od živinorejcev na uredništvo stavljeni vprašanja, kakor jih nosi gorenji naslov. Splošno glodanje lesa pri živini, dalje zauživanje gnojnice in stelje, objedanje repov, medsebojno „duzlanje“ pri prasičih, so vedno pojavi v času, ko je bil naravni razvoj krmskih rastlin onemogočen vsled preobitega deževja ali prehude suše. Prevelika moča kakortudi prehuda suša v zemlji omejuje potrebno razkrajanje za krmsko rastlino neobhodno potrebnih rudninskih hranilnih snovi, ki jih more rastlina šele v lahko raztopljivih spojinah, potom svojih koreninic vsrkavati. Vsled letošnje hude suše so vse krmske rastline trpele veliko pomanjkanje na rudninskih hranilnih snoveh, kakor n. pr. na lahko prebavnem fosforovokislem apnu, alkalijah, apnu in tudi beljakovinah, kar je imelo tudi za posledico slab razvoj krmskih rastlin.

Pomanjkanje omenjenih rudninskih snovi in beljakovin v pokladani krmi se je pričelo letos pojavljati pri naši živini zelo zgodaj z glodanjem lesa, ki je znak **napačnega presnavljanja hranilnih snovi** v živalskem telesu. To napačno presnavljanje, ki izvira iz pomanjkanja rudninskih snovi v krmi, žival kmalu občuti in si hoče ta nedostatek v krmi nadomestiti z glodanjem lesa, objedanjem kože sosednje živine itd.

To nenavadno počenjanje živali, da uteši glad po manjkajočih rudninskih snoveh, ima za posledico, da dobi trdo kožo, prične hujšati, plemenska žival postane jalova in, če se taki živali kmalu ne odpomore, se lahko zgodi, da vsled splošnega hujšanja celo pogine. V vsakem slučaju pa je tako ošibela žival proti drugim boleznim veliko manj odporna, kakor pa pravilno in zadostno krmljena.

Kaj je presnavljanje v živalskem telesu? Pod tem naslovom piše sedanji predsednik Kmetijske družbe gosp. Gustav Pirc v 32. letniku „Kmetovalca“, v 4. številki, sledeče:

„Vzemite najfinejšo moko, ki si jo morete misliti. Denite tako moko pod dober drobnogled in našli boste, da obstoji iz silno majhnih drobcev, ki se vidijo pod drobnogledom kakor kup gramoza. V vreči moke, ki tehta 100 kg, je torej na milijarde takih drobcev in si človek velikost tega števila niti predstavljati ne more.

Tudi človeško ali živalsko telo obstoji iz takega za naš razum nepristopnega števila posameznih drobcev. Te drobce v živem telesu imenujemo **celice**. Človeško ali živalsko telo torej obstoji iz ogromnega števila celic, in sicer iz večjega števila, kakor je drobcev v vreči moke.

Vsaka celica ima zopet svoj ustroj in obstoji iz celične snovi (protoplazme), ki je beljakovinata snov, t. j. organska spojina, ki vsebuje dušik. V vsaki živi celici je

jedro, ki ima zopet svojo posebno sestavo. Vsaka celica živi samazase, je pa odvisna od sodelovanja sosednjih celic.

Celica, ki je v gotovem pogledu samostojno bitje, mora dobivati hrano, ki jo v sebi predela, in kar postane v celici nepotrebna, to iz sebe iztrebi. V teku nekaterih dni se vsaka celica z novo hrano popolnoma prenove in staro presnovljeno snov iztrebi. Tako prenovljenje celice, pri katerem se stara snov predela v novo, znači **presnavljanje posamezne celice**.

Celo živo telo, ki obstoji iz nebroj celic, se kar naprej presnavlja in zato vsako živo bitje lahko primerjamo z državo, v kateri ima vsak človek svojo posebno službo ali nalogo, kjer sta red in sreča le tedaj, če se vsak posameznik žrtvuje splošnemu blagru.

Če naj celice žive, jim mora neprestano dohajati hrana, ki jo dobe v telesu, ki jo sam dobiva iz hrane ali krme.

Vsa zaužita hrana obstoji iz treh poglavitnih skupin. Prva skupina so: dušičnate organske spojine (beljakovine), druga skupina so: lesna vlakna, skrob, sladkor, maščoba itd., ki jih zaradi enostavnosti na tem mestu vse skupaj označimo kot skrob, in tretja skupina so pa: rudninske snovi. Ta razlaga seveda ni strogo znanstvena, kar pa nič ne moti.

Beljakovine v hrani in v krmi so živež za celice, s pomočjo katerih one rasejo ali pa se prenavljajo (presnavljajo). Skrobove snovi se v celicah spajajo s kisikom zraka, ki prihaja v telo potom dihanja skozi pljuča in tamkaj zgorijo in delajo telesno toploto. Rudninske hranilne snovi pomagajo sestavljati celično snov, zlasti pa celično jedro in so silno važne, če jih tudi telo silno malo potrebuje, vendar jih mora vaše dobiti v zadostni množini in v pravi obliki.

Želodec in čreva predelajo s pomočjo raznih sokov, ki pritakajo v te dele telesa, vso zaužito hrano ali krmo; t. j. želodec in čreva hrano ali krmo prebavljajo. Skozi čreva more v telo le prebavljena hrana, ki se mora za vsrkanje raztopiti; vso neprebavljeno hrano ali krmo pa telo v obliki blata iztrebi skozi mastnik iz telesa.

Tisti del prebavljene, t. j. raztopljene hrane, ki prodre skozi čreva, pride v žile mezigovnice, se po raznih ovinkih izpremeni v kri in ta kri se pretaka po celem životu, kjer donša posameznim celicam hrano. Vsaka vrsta celic ima svoj ferment, ki pomaga hrano iz krvi predelati v snov, ki je lastna dotični celici. Tako se delajo v mesu mesne celice, v kosteh kostne celice, v jetrih jetrne celice itd. V krvi plavajo krvna telesa, ki so tudi celice in ki se v pljučih napolnijo s kisikom zraka, kateri kisik sežiga v celicah skrobu podobne snovi s pomočjo katalizatorjev in se tako tvori telesna toplota. Ostanki sežganih snovi so pepel, in sicer v tem slučaju ogljikova kislina, ki jo kri po žilah dovodnicah privede nazaj v srce in končno v pljuča, kjer se potom dihanja iztrebi iz telesa. Pri vsem tem delovanju živega telesa sodelujejo razni posamezni deli, med katerimi so najimennejši n. pr. razne žleze, kakor jetra, ledvice itd. Vsa kri gre svojo pot skozi jetra, kjer se preceja in se očisti škodljivih snovi.

Tudi iztrebke celic, ki največ obstoje iz razkrojene beljakovine, in sicer iz scalne snovi, odpravlja kri iz vseh delov telesa ter jih dovaja k ledvicam, ki jih v vodi raztopljen izceja v mehur ter potem pridejo iz telesa kot scalnica. Scalnica ni torej noben iztrebek neprebavljene hrane, ampak iztrebek živih celic. Ker celice neprenehoma svojo snov razdirajo in jo zopet prenavljajo, je torej scalnica le nekaj v vodi raztopljenega, kar je enkrat tvorilo del telesa.

Delovanje celic in sploh telesa na gori popisani način s pomočjo snovi, ki pridejo v kri iz prebavljene hrane ali krme je torej presnavljanje. To presnavljanje se v vsakem živem telesu kar naprej vrši, če telo počiva ali dela in živci, ki tudi obstoje iz celic, urejujejo v zvezi s fermenti in katalizatorji pravilno presnavljanje."

Ker povzroča v prvi vrsti pomanjkanje rudninskih hranilnih snovi in beljakovin v krmi napačno presnavljanje, je vsled tega potrebno danes pokladati živini krmila, ki vsebujejo v večji meri take snovi. Taka krmila so: **ribja moka, poklajno apno, vsa močna krmila, kakor: lanene in ogrščine-tropine, otrobi, žitna moka za krmiljenje, sol itd.**

O uporabi teh za krmiljenje živini prihodnjič obširneje.

(Dalje prihodnjič.)

Vzrejte plemenske bičke!

V živinoreji smo zaenkrat navezani sami nase. Ne moremo in ne smemo se zanašati na uvoz plemenskih bikov iz tujine. Zato smo takoj po prevratu opozarjali na potrebo, da se najboljši živinorejci poprimejo v večji meri izreje plemenskih bičkov. Danes ponavljamo to vabilo z željo, da bi to ne ostal klic vpijočega v puščavi!

Živinorejec živi letos vsled pomanjkanja krme v večnem strahu, kaj bo. Ni čudo, če bo marsikateri dober starejši bik šel pod nož, da se bo zamoglo prerediti najpotrebnejše število živine za trenutni užitek. To je v veliko škodo nadaljnjega napredka v živinoreji in vsega obžalovanja vredno. Občine in okrajni zastopi se naj zavzamejo z vsemi sredstvi za to, da se ohrani vsaj najpotrebnejše število plemenjakov!

Navzlic vsej prevdarnosti lokalnih faktorjev je opravljena slutnja, da se nam bliža **drugo leto veliko pomanjkanje bikov** plemenjakov. Zato se moramo že sedaj na to pripraviti in hočem v sledečem nasvetovati, na kakšen način bomo najbolje in najlažje nadomestili potrebno število plemenjakov.

Iz te zagate nam ne pomaga nič drugega nego samopomoč in sodelovanje živinorejcev samih. Dobri živinorejci, ki imajo veselje kaj koristnega storiti, so torej vabljeni na delo, na **vzrejevanje dobrih plemenjakov.**

Na to so večinoma posestniki, dobri živinorejci že osebno opozorjeni po živinorejskih instruktorjih, vendar pa je še gotovo dosti inteligentnih živinorejcev, ki bi hoteli sodelovati. To je zaradi tega važno, ker bo treba v kratkem misliti na ureditev „rejskih središč“, to je dobrih vzrejevališč za prikladne plemenjake, ki jih hočemo dobivati od domačih rejcev in ne iz tujine. Nikjer namreč ne stoji zapisano, da bi ravno plemenjaki iz tujine morali biti najboljši za naše razmere. Če zna slovenski posestnik vzrediti dobrega vola, ki je daleč naokoli na dobrem glasu, ali ne bo imel toliko umevanja, da bo znal izrediti dobrega bika?

Kako boš vzredil dobrega plemenjaka? V to svrhu odberi izmed junčkov **jesenskega poroda** najlepšega. Ne smeš pa gledati samo na lepoto, glej tudi na to, da izvira junček **od dobre matere in dobrega bika.** Mati mora biti na vsak način zadosti mlečna; čim boljša molznica, tem bolje je.

Tako odbranemu bičku privošči zadostno **prehranitev v mladosti.** Ne štedi z mlekom. Kar teletu na mleku odvzameš, tega ne nadomestiš pozneje nikdar. Ne pozabi, da žival v mladosti najhitreje rase, zaradi česar se moraš s tem okoristiti!

Jako važno je, da **dobiva tele dolgo časa mleko.** Seno lahko počneš pokladati že jako zgodaj, ko je tele ko-

maj en teden staro. Pazi pa pri tem na dve stvari: 1. dajaj teletom le najboljše seno, ki je raslo na solčnih suhih travnikih; 2. začni z jako malimi porcijami, spočetka majhno pest, katero večšaš le prav počasi, da se lahko želodec polagoma novi hrani primerno razvija.

S seumim tednom začni pokladati **zdrobljen oves in pšenične otrobe.** Spočetka prav malo, majhno prgišče; večaj pa ta odatek v razmerju, kakor manjšaš množino mleka. V času, ko je biček odstavljen, naj uobi dnevno 1 kilogram omenjenega močnega krmila, polovico ovsaa, polovica otrobov v dveh porcijah dnevno.

Opisani način vzrejevanja je preskušeno in ga lahko priporočamo. Usobito naj se ne pozabi na oves pri vzreji pravega plemenjaka.

Kdo ti bo bička odkupil? Če se ti vzreja posreči, ne boj se za kupca. V prvi vrsti bo potrebovala država za pleme goune lepe bike v starosti 1½ leta, ki jih bo razdeljevala s popustom enotretjinske nakupne cene med prosilce. Letošnje leto je bilo pri Kmetijski družbi vloženih kakih 70 prošenj od občin, ki si same ne morejo najti dobrih plemenjakov. Že tem prosilcem je bilo težko ustreči, ker je bilo na ponudbo jako malo dobrih plemenjakov. Drugo leto bo število prosilcev gotovo naraslo, vsled tega ti tudi potreba večja.

Ali se ni bati, da ti biček ostane, ker ne bo kupca? Temu se lahko ogneš na ta način, da pustiš bička pravočasno ogledati od živinorejskega instruktora (za Gorenjsko in Notranjsko v Kranju, za Dolenjsko v Grosupljem, za bivšo Štajersko in Prekmurje v Celju), ki ti bo z ozirom na pokolenje radovolje svetoval, če je biček primeren za plemensko vzrejo ali ne. Mogoče boš od njega že lahko zvedel za pravega odjemalca, saj je pravilno posredovanje v tem zmislu in skrb za dobre plemenjake ena izmed najglavnejših nalog živinorejskih instruktorjev.

Tudi domači živinoždravnik ti bo šel rad in z veseljem na roko. Če bi se pri tem ogledu skazalo, da bicek ni primeren za pleme, ga še vedno lahko pustiš skopiti.

Oddelek za kmetijstvo v Ljubljani bo vsako **pomlad in jesen sprejemal ponudbe za nakup lepih in dobrih plemenskih bičkov** v starosti do 1½ leta. Kupovalo se bo le čistokrvne lepe živali dobrega pokolenja in se bo plačevalo take živali 10 do 20 odstotkov višje, kakor bo takratna mesarska cena. V prvi vrsti so za vzrejo poklicane živinorejske in bikorejske zadruge. Dokler pa te ne bodo mogle zadostiti potrebi, se moramo opirati na naše najboljše živinorejce.

Vabljeni ste torej živinorejci na koristno tekmo, da se zamašijo vrzeli, ki se bodo pokazale vsled letošnje suše!

Živinorejski nadzornik **Zidanšek.**

Ribarstvo v Jugoslaviji.

(Dalje.)

Vprašanje zaščite in ureditve ribarstva pa rešuje nov ribarski zakon, ki ga je v osnutku izdelala posebna ministrska komisija, v katero so bili poklicani zastopniki vseh pokrajin* in ki je izdelan osnutek že predložila ministrskemu svetu, da mu izposluje odobrenje narodne skupčine, kot enemu prvih enotnih zakonov, veljavnih za vsa Jugoslavijo.

Ribarstvo tvori v Jugoslaviji važno gospodarsko panogo. To ne velja samo o pomorskem ribarstvu, ob katerem takorekoč žive naši vrli Primorci od Bakra tja dol do Kotora in zaradi katerega nas zavidajo tako zelo Italijani, prizadevajoč si na vse načine, da nas opeharijo

* Pisec tega članka je član te komisije. (Op. ur.)

zanj. (Kar pa se jim, upamo, ne bo posrečilo. Op. ur.) Tudi sladkovodno ribarstvo, ki nas tu pred vsem zanima, donša v naši državi lepe dohodke. Svetovnoznana po svojem ribjem bogastvu so naša jezera: Ohridsko, Prespansko, Dorjansko in Skadarsko, ki deloma vsaj pripadajo naši državi. Dražba ribarstva v Ohridskem jezeru je letos dosegla 1 milijon dinarjev letne zakupnine.

Tudi naše Bohinjsko jezero hrani še razmeroma mnogo rib in Blejsko bi bilo ob pravilnem in umnem gospodarstvu zbog svojega bogastva naravne hrane visoko produktivno. Ob naših velikih rekah: Dunavu, Savi, Dravi, Muri, Tisi, Drini, Moravi, Vardarju, Bójani, Bosni, Vrbasu, Uni in Neretvi, vsaj v njih dolnjem teku, se žive cele vasi in naselbine z ribarstvom; kajti značaj ribarstva v teh rekah je sličen pomorskemu ribarstvu glede bogastva in neizčrpnosti rib. Poleg tega takozvanega divjega ribarstva pa se nahaja tudi umetno ribogojstvo posebno v Hrvatski in Slavoniji na visoki stopinji razvoja, da se lahko kosa z znanimi češkimi umetnimi ribarskimi napravami. To ribogojstvo tvori aktivno postavko v naši trgovinski bilanci, ker izvažajo ribjega blaga v milijonski vrednosti v inozemstvo. Omenjam le obsežno ribogojno gospodarstvo na veleposestvu bivšega hrvatskega bana grofa Pejačevića v Našicah, katerega ribniki štejejo nič manj nego 1500 oralov površine. Le malo manjši, toda tehnično še popolnejši in modernejši, so ribniki v Daruvarju. Blizu Zagreba pa se nahajajo takozvani Zwillingovi ribniki s posebnim ihtiobiološkim (ribjeznanstvenim) inštitutom. Ribogojstvo je postalo namreč že posebna znanost, kakor je to že dolgo nauk o poljedelstvu in gozdarstvu. Čas je, da tudi naš kmetovalec opusti svoje starokopitno stališče napram ribarstvu, da si skuša osvojiti moderna ribarsko-gospodarstvena načela ter da si otvori z ribarstvom po možnosti nov vir postranskih dohodkov.

Zato v tem pogledu nekaj besedi s posebnim ozirom na naše slovenske prilike.

Ribogojstvo vršiti kot glavno gospodarsko panogo in glavni, če ne edini vir dohodkov, po vzorcu čeških ali hrvatsko-slavonskih ribogojnih obratov je v naši slovenski pokrajini le malokje mogoče. Manjka ugodnih položajev, manjka pa tudi potrebnega kapitala in danes tudi še primerne konzumnega trga. Na drugi strani pa tudi ne gre, smatrati in gojiti ribarstvo zgolj kot šport. Glavni racionalni način izkoriščanja ribarskih prilik za slovensko pokrajino mora postati ribogojstvo, izvrševano kot postranski posel malega našega kmetovalca in gozdarja, sploh takozvanega malega moža, ki bo gotovo vesel in zadovoljen, da najde v ribarstvu vir za dobrodošli postranski dohodek.

V vsaki vasi najdeš čisto po več vaških, poljskih ali gozdnih bajerjev. Baš te vode, ki do sedaj niso donašale haska, bile so neupoštovane in kvečjemu torišče za race in gosi ter vaško deco, so visoko produktivne vsled svojega naravnega bogastva na ribji hrani. Te prilike niti ne zahtevajo ali pa le malo investicijskih stroškov. Treba samo, da se loti bližnji kmetovalec ali gozdar umnega ribogojstva, jih vzame v zakup ter nasadi pravilno z ribjim zarodom. To je čisto vse, kar treba storiti. Pozneje se bajer, odnosno ribnik, le še izprazni in bogat lov poplača stotero gospodarju njegov trud.

Dobiš pa zopet prilike, kjer se ti naravnost priporoča položaj sam, da ustvariš na njem nov ribnik. So to ona kisla in močvirnata mesta na travnikih in v gozdih, kjer voda zastaja in kuži zrak, ne da bi bilo mogoče, ali racionalno, osušiti to mesto. Tu je potem priporočati napravo ribnika, ki je tudi navadno lahko in brez velikih stroškov

izvedljiva. Seveda treba preje dobro proučiti, kako se bo tehnično izdelal ribnik in katere ribe in kako jih je nasaditi. V tem oziru je ribarski odsek kmetijskega oddelka pokrajinske uprave radevolje vsem interesentom z navsveti in ev. načrti na razpolago.

Enako, če ne še važneje, pa je izkoriščanje naših malih rek, potokov in stuencev, ki jih je mnogo in za ribogojstvo izvrstnih po naši pokrajini.

Se enkrat povdarjam, da je za našo pokrajino skoro edino racionalni način izkoriščanja ribarskih prilik ribogojstvo izvrševano kot postranski posel. Odločno treba svariti našega malega kmetovalca in gozdarja, da bi hotel posnemati vse umetne in drage naprave ribarskega veleobrata, kakor so to na pr. vališča, gojišča itd. Za zarod in pomladek naj skrbe strokovni zavodi, ki edino še prenesejo drage režijske stroške in popolnoma izrabijo svoje strokovne moči. Ribarstvo kot postranski posel ne sme do cela zaposlovati gospodarja, marveč se slednji more pečati z njim le poleg svojega glavnega kmetijskega ali gozdarskega obratovanja. Zato pa je v prvi vrsti potrebno, da prepušča vzgojevanje zaroda v to poklicanim činiteljem. Gotovo se bodo pokazale tu izjeme, ki pa le potrjujejo pravilo. Pri ribarstvu v prostih vodah, v jezerih, rekah in potokih pa prevzema narava sama posle ribogojca, katerega naloga je le ustvarjati čim najboljše predpogoje naravnemu razvitku in ga ščititi napram prirodnim in človeškim škodljivcem.

Naš ribarski Nestor in konzulent pokrajinske uprave, oddelka za kmetijstvo prof. v pok. Ivan Franke pripravlja novo obširno knjigo o umnem ribarstvu in ribogojstvu.

O tem pa, kako ureja ribarstvo osnutek novega ribarskega zakona, prihodnjič.

KMET. SOLSKI VESTNIK.

Dijaški rok (14 mesečne službe v vojski) priznava vojna oblast gojencem drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru na podlagi člena 8. zakona o ustrojstvu vojske pod pogojem, da isti to šolo dovršijo ter dokažejo, da se potem bavijo s kmetijstvom na svojem domu. Ako pa absolventi nastopijo kako privatno ali državno službo, izgubijo to olajšavo. Rekrutirani gojenci morajo pisмено prositi za to ugodnost, odnosno za to, da se jim podaljšan rok izpremeni v dijaški rok. Tudi se dovoljuje učencem navedene šole preložitve roka za nastop vojaške službe na čas po dovršitvi šole, ako prosijo za to pri Komandi Mariborskega vojnega okruha v Mariboru takoj po rekrutovanju potom ravnateljstva drž. vinarske in sadjarske šole v Mariboru.

VPRAŠANJA IN ODGOVORI.

Na vsa kmetijsko-gospodarska vprašanja, ki prihajajo na Kmetijsko družbo za Slovenijo ali na uredništvo „Kmetovalca“, se načelno odgovarja le v „Kmetovalcu“. Odgovori, ki so splošno poučni, se uvrste med „Vprašanja in odgovore“, na ostala vprašanja se pa odgovarja pisмено, če je priložena znamka za odgovor. Odgovarja se edino le na vprašanja, ki so podpisana s celim imenom; brezimna vprašanja ali taka, ki so zaznamovana le z začetnimi črkami, se vržejo v koš. V „Kmetovalcu“ se pri vprašanju nikdar ne natisne vprašalčeva imena, ampak vedno le pričetne črke imena in kraja. Redno se v vsaki številki odgovori le na tista vprašanja, ki so prišla vsaj štiri dni pred izdajo lista; na pozneje došla vprašanja se odgovori v prihodnji številki. Kdor takoj želi odgovora na kako kmetijsko-gospodarsko vprašanje, mora priložiti znamko za odgovor. Na vprašanja, ki niso kmetijsko-gospodarska, se ne odgovarja v „Kmetovalcu“, ampak le pisмено, če je pisma priloženo 4 K v znakah kot prispevek k družbenem pokojninskem zakladu. Zadnje zlasti velja za pravne odgovore, ki seveda morejo biti le splošne vsebine, kajti uredništvo ne more poznati vseh, včasih zelo važnih okoliščin in zato za take odgovore ne prevzame nikakega jamstva.

Vprašanje 112. Tukajšnji posestniki trdijo, da je za krompir najboljše hlevski gnoj že jeseni raztrositi po njivi ter ga spomladi podorati, zato vprašam, ali je krompirju gnojiti s hlevskim gnojem jeseni ali spomladi? (V. K. v Č.)

Odgovor: Krompirjeve koreninice vsrkavajo rastlinske hranilne snovi iz zemlje zelo počasi, vsled česar ljubi krompir taka gnojila, ki delujejo dolgo in vztrajno. Kot temeljno gno-

jenje h krompirju je vedno vzeti hlevski gnoj, ki obenem rahlja zemljo in dela humus. Hlevski gnoj je najbolje že jeseni po njivi raztrositi in ga takoj podorati. Po nekaterih krajih imajo to slabo navado, da pustijo hlevski gnoj na njivi več dni v kupih ležati, kar povzroča pregnojene kraje, na katerih je rast prebujna in kakovost rastlin slaba. Ako manjka časa za takojšnje podoranje gnoja, je priporočljivejše, da se hlevski gnoj — posebno ob hladnem vremenu in v času, ko se pripravlja k dežju — takoj raztrosi, da ga dež izluži rastlinskih hranilnih snovi in iste enakomerno porazdeli v zemlji. Iz tega vzroka je trditev Vaših sosedov, da je najbolje hlevski gnoj v jeseni raztrositi in spomladi podorati, deloma upravičena. Le čas, v katerem ostane hlevski gnoj raztrošen po njivi čez zimo, je predolg, ker v tem času mráz uniči življenje bakterijev, ki so zelo važni činitelji pri gnojenju. Ako se pred zimo hlevski gnoj raztrosi in podorje, ne preneha pozimi delovanje bakterijev in razkrajanje organskih snovi, temveč v zemlji se tvori vsled delovanja glivic cgljikova in druge organske kisline, ki zopet na drugi strani razkrajajo težko raztopljive rudniške hranilne snovi.

Prijatelj.

Vprašanje 113. Te dni hodi po vaseh Kamniškega okraja dimnikar in zahteva, da mu mora vsak hišni posestnik dovoliti omesti dimnikar proti plačilu. Ljudje so doslej po deželi sami ometali dimnike. Ali ima dimnikar pravico zahtevati od hišnih posestnikov, da ometa dimnike in ali nas lahko politična oblast kaznuje, ako dimnike sami ometamo? (N. F. v V.)

Odgovor: Postava deželnega zakonika vojvodine Kranjske, z dne 15. sept. leta 1881., ki je še vedno v veljavi, se glasi § 7. in 8. o redu požarne policije in o gasilnih stražah takole: „Dimniki in cevi se morajo redoma ometati. Kolikokrat na leto se mora to ometanje opravljati, to določuje župan z ozirom na krajne razmere, posebno z ozirom na to, kakšni so dimniki in kako močno se kuri. Dotični ukazi se morajo vsako leto oznaniti. Ruski dimniki se smejo z županovim dovoljenjem in s posebno previdnostjo izžigati. Izžiganje se mora sosedom naznaniti. Občinski odbor se mora vsaj z enim dimnikarjem o cenovniku (tarifi) z njegovo delo pogoditi. Toda vsak hišni posestnik sme tudi drugega dimnikarja najemati.“ — Po teh dveh določilih je jasno povedano, da sme in mora opravljati to delo le izučen dimnikar. Da so doslej v Vašem kraju ometali dimnike ljudje sami, je krivda župana, ker ne pozna tozadevnih predpisov o požarni policiji, kar je seveda od strani politične oblasti kaznjivo. P—j.

Vprašanje 144. Moji prasički, dvanaest po številu, so bili vsi bolj slabotni. Krmil sem jih z drobnim krompirjem, mlekom, korenjem in pšenico. Ko so postali pol leta stari, je eden izmed njih tako obolel, da sem ga moral zaklati. Iskal sem vzroka tej bolezni in našel, da so mu gliste prejdale želodec in se zarile v drobnino. Tudi po črevah jih je bilo mnogo. Kaj je vzrok glistavosti pri pujskih? Če je svinja glistava, ali podedujejo to bolezen tudi mladiči? (R. M. v Ž.)

Odgovor: Gliste se ne podedujejo; taka bolezen ne more torej preiti od matere na mladiče. Gliste prihajajo v prasičce potom jajčec, ki so se držale stelje ali krme, ali pa tudi potom človeških odpadkov. Te zajedalke spadajo med tiste, kakor jih imajo ljudje, posebno otroci. Če pridejo pujski do človeških odpadkov, se lahko zgodí, da jih požrejo in s tem dobijo v želodec jajčeca glist, iz katerih zlezejo male glistice. Vsled tega moramo vedno paziti, da so stranišča na kmetih tako zagrana, da prasič ne more do njih. Lahko je mogoče, da je v Vaši družini imel kak otrok ali kdo drugi gliste, ki so tu navedenim potom zašle v prasičji želodec. Navadno gliste pri prasičih odpravimo, če jim pokladamo take snovi, ki so glistam zoprne, na pr.: kislo mleko, kislo zelje in repa, zeleno kislo sadje, ostrardevica, česnova voda itd. Tudi sladkorja ne prenesejo gliste. vsled tega učinkujejo dobro tudi vsa krmila, ki imajo v sebi ve-

liko sladkorja, na pr. korenje, sladkorna pesa itd. Pokladanje teh snovi pa učinkuje le polagoma; hitreje se prežene te zajedalke z raznimi zdravili, ki jih hitro odvedejo iz živalskega telesa. Prav dobro in neopasno zdravilo proti glistam, ki ga glistavim živalim moremo dati brez živinozdravnikovega navodila, je čaj, kuhan iz suhega vratiča, rastlina, ki jo dobimo v lekarni pod imenom „herba tanacetii“. Posebno hitro prežene gliste bencin ali pikrinoва kislina, katera zdravila dobimo v primerni obliki pripravljena le na živinozdravnikov recept v lekarni in jih moremo dati glistavim živalim le po navodilu živinozdravnika.

Vprašanje 115. Imam mokrotan travnik v lepi legi, v ravnini; zemlja je črna, do 40 cm debela, spodaj pa ilovnata. Na tem travniku rase gosta drobna trava, ki ji pravimo ojstrica; četudi jo dobro osušimo, ima še vedno slab vonj, in živina je ne mara žreti. Poskušal sem travnik pognojiti s hlevskim gnojem, da dobim bolj okusno travo, pa brez uspeha. Kako uničim ojstrico na mokrotnih travnikih? (I. P. v B.)

Odgovor: Da bo na mokrotnem ali celo močvirnatem svetu rasla sladka trava, tega ni mogoče doseči niti z gnojenjem s hlevskim gnojem, niti z umetnimi gnojili. Ojstrica spada med kisle trave, ki najbolje uspevajo na močvirnatih tleh. V taki vlažni zemlji, kamor zrak nima dostopa, se vrši razkrajanje hranilnih snovi le polagoma, toliko več pa se tvori zemskih kislin. Vsled tega so tudi pogoji za raščo sladkih trav nepovoljni. Najprej je torej odstraniti vzrok zamočvirjenja, torej travnik osušiti. V Vašem slučaju bo morda zadostoval eden ali dva jarka, pol do en meter globoka, ki bosta odvedla vodo s travnika in podala prvi pogoj za zboljšanje travne ruše. Dokler ne odstranite preobilne vode, Vam tudi vsako gnojenje nič ne izda. Šele ko je ta pogoj podan, učinkuje tudi gnojenje. Gnojila je v taki zemlji dovolj, torej ne bomo gnojili z gnojnicami in ne s hlevskim gnojem, ampak samo s fosfatom in kalijem. V ta namen vzamemo kostno moko ali superfosfat in kajnit ali kalitevo sol. Dobro je tudi potrositi tako osušene travnike z apnom, ki pospešuje razkrajanje hranilnih snovi v zemlji. S temi gnojili bomo prisilili detelje in sladke trave, da močno poženejo in udušijo ojstrico in druge kisle trave. Le na tak način uničite ojstrico in dobite dobro seno z mokrotnega travnika.

Vprašanje 116. Po deželi, posebno pa po časopisih so pričeli trgovci in agentje ponujati razne „redilne praški“. Kakšno mnenje imate Vi o pokladanju „redilnih prašk“ živini? (F. R. v L.)

Odgovor: Na Vaše vprašanje smo prisiljeni dati daljši odgovor, že vsled tega, ker prihaja zadnji čas kupica sličnih vprašanj na Kmetijsko družbo. Prečitajte članek o „redilnih praških“ v prihodnji številki „Kmetovalca“! P—j.

Vprašanje 117. Nameravam kupiti v inozemstvu mlatilnico. Kako mi je postopati, da dobim stroj prost uvozne carine? (A. K. v R.)

Odgovor: Po določilu generalne direkcije carin z dne 23. sept. 1920., C. br. 61.602., ima Kmetijska družba za Slovenijo pravico izdajati svojim udom potrdila za carine prost uvoz kmetijskih strojev. Ako želite uvoziti kak kmetijski stroj za svoj kmetijski obrat, nam to sporočite ter označite natančno vrsto stroja in tvrdko, pri kateri ste stroj naročili. Ker mora biti potrdilo kolkovano, priložite dopisu kolek za pet dinarjev. S.

Vprašanje 118. Kako popravim sod, v katerem so bile vinske tropine, da bode uporaben za shranjenje vina? (A. K. v L.)

Odgovor: Sod, v katerem so bile vinske tropine natlačene, je še vedno uporaben za shranjenje vina, toda le tedaj, ako so bile tropine popolnoma zdrave. Sod je treba pred uporabo temeljito očistiti, kar pa velja za vsako vinsko posodo, preden jo napolnite z vinom. Ako ima sod le malo duha po skisanih ali plesnivih tropinah, ga dobro izparite ali pa izperite z vrelo vodo, kateri pridenite nekaj sode. Vsekakor pa napolnite najprej sod z manjvrednim vinom. S.

KMETIJSKE NOVICE

Sladkorna industrija v Hrvatski in Sloveniji. Prejeli smo sledeči dopis: Preizkušnja sladkorne pese na vsebino sladkorja potom državnega kmetijsko-kemijskega zavoda v Ljubljani je pokazala, da je imela letošnja v brežiškem okraju zrasla pesa, in sicer v težki zemlji 17.30%, v peščeni 19.10%, v videmski občini 19.54%, v krški občini 16.10%, v novomeški okolici 17.85 do 18.23% sladkorja.

Sladkorna pesa je imela letos približno za 1 in pol odstotka več sladkorja, kakor ga je imela lani.

Ti prvi poskusi s sladkorno peso dokazujejo, da je zemlja in klima dolenskih poljan, zlasti Posavja, kakor vstvarjena za sladkorno peso.

Ker pri današnjih razmerah na Slovenskem samem ni mogoče dobiti dosti zemlje za kulturo sladkorne pese, ko posebno kmetje pri draginji poljskih pridelkov ne bodo radi začeli z neznanom jim kulturo sladkorne pese, je mogoče ustanoviti sladkorno tvornico le v zvezi s Hrvati, tako da bi za skupno sladkorno tvornico pridelovali peso razen onega dela naših kmetovalcev, ki so za napredek našega gospodarstva, tudi naprednejši del hrvatskih kmetov in veleposestniki.

Izvedba agrarne reforme dela tudi na Hrvatskem pregla-vice. Ker se je pri prejšnjem racionalnem obdelovanju zemlje pridelalo najmanj 4—5krat toliko žita, kakor se ga pridelala pri sedanjem obdelovanju, bi se dal doseči kompromis med nameravanim podjetjem in zakupniki agrarne reforme na ta način, da bi dobivali oni zakupniki agrarne reforme, ki zemlje sami ne morejo obdelovati, odškodnino, in sicer zato, da odstopijo zemljo v korist sladkorni industriji, in sicer toliko žita, kolikor bi ga z odstopitvijo zemljišča sami pridelali proti plačilu ene četrtine ali petine kurzne vrednosti dotičnega žita, ali pa tako, da se prepusti vsaj upravi nameravane sladkorne tvornice pravica prostega dogovora z zakupniki agrarne reforme glede odškodnine, da prepuste zemljo v korist nameravani sladkorni tvornici.

Dne 21. decembra 1921. dopoldne ob enajstih se bo vršila v dvorani Gospodarskega društva za Hrvatsko in Slavonijo v Zagrebu anketa interesentov iz Hrvatske in Slovenije glede ustanovitve skupne sladkorne tvornice za Hrvatsko in Slovenijo, katere ankete se udeležita tudi obe pokrajinski oblasti po svojih odposlancih.

Trte cepilneke prve vrste oddaja ravnateljstvo vinarstva in sadljarske šole v Mariboru za sajenje 1922. po šest kron za komad franko oddajno mesto naslednjih sort: žlahtnina, mozlavina (šipon), laški rizling, silvanec (želenič), beli burgundec in rizling (mala graševina) na priporočljivih podlogah. Pismene prijave, na katerih potrdi pristojni občinski urad, da potrebuje naročnik trte za svoj lastni vinograd, je poslati najkasneje do 23. decembra 1921. ravnateljstvu, ki razpoložljivo število cepilenk končnojavno dodeli, nakar se mora polovica vrednosti plačati takoj, ostala polovica pa ob prevzetju blaga.

Vizum Italijanskega konzulata za pošiljatve mesa itd. v Italijo odpravljen. Pozitivno na okrožnico z dne 28. okt. t. l., št. 4012., se obvesti, da je ministrstvo za kmetijstvo in vode v Beogradu z dne 3. t. m. pod št. 8703. prijavilo, da je italijansko ministrstvo notranjih zadev izdalo naredbo, da za potrdila o zdravstvenosti, s katerimi se krije živalsko sirovino in meso za izvoz v Italijo ni potreben več vizum italijanskega konzulata.

URADNE VESTI.

Popravek. V zadnjem poročilu seje glavnega odbora Kmetijske družbe za Slovenijo, ki se je vršila dne 19. oktobra t. l., je pomotoma izostalo ime odbornika gosp. Dominika Kotnika, posestnika iz Dobrije, p. Guštanj, ki je bil tudi navzoč pri odborovi seji.

Seja konjerejskega odseka 1 se vrši 28. decembra t. l. ob desetih dopoldne, v posvetovalnici Kmetijske družbe za Slovenijo v Ljubljani, s sledečim sporedom: 1. Poročilo predsedstva. 2. Poročilo in obračun o letošnjih premovanjih. 3. Določitev članarine in proračun za prihodnje leto. 4. Tekoče zadeve. 5. Slučajnosti. — Franc Zupančič s. r., predsednik.

VABILA

k občinim zborom podružnic Kmetijske družbe za Slovenijo.

SPORED:

1. Točke 2.—5. po § 31. družbenih pravil.
2. Slučajnosti.

Bled, v nedeljo, 8. januarja 1922. ob treh popoldne v Blejskem domu;

Bohinjska Bistrica, v soboto, 7. januarja 1922. ob osmih zjutraj v prostoru g. Arha;

Borovnica, na praznik, 6. januarja 1922. popoldne po cerkvenem opravilu v šoli;

Godešič, v nedeljo, 1. januarja 1922. ob treh popoldne v gostilni g. Janeza Hafnerja;

Goriče, na praznik, 26. decembra 1921. po jutranji maši v podružnični dvorani;

Mala Nedelja, v nedeljo, 8. januarja 1922. ob polosmih zjutraj v šoli;

Mengeš, na praznik, 26. decembra 1921. ob treh popoldne v hiši št. 73.;

Podbrezje, na praznik, 26. decembra 1921. ob treh popoldne v društveni dvorani;

Lancovo-Radovljica, v nedeljo, 8. januarja 1922. ob osmih zjutraj v šoli v Radovljici;

Šmarjeta pri Moškanjcih, na praznik, 26. decembra 1921. ob polosmih zjutraj v šoli pri Sv. Marjeti;

Sevnica, v nedeljo, 18. decembra 1921. ob poldevetih dopoldne v spodnji šoli;

Sora, na praznik, 6. januarja 1922. po jutranji maši v šoli v Sori;

Št. Vid pri Planini, v soboto, 31. decembra 1921. ob dveh popoldne v gostilni g. Matije Centriha;

Vitanje, na praznik, 26. decembra 1921. ob osmih zjutraj v stari šoli;

Letuš, v nedeljo, 8. januarja 1922. ob treh popoldne v osnovni šoli;

Tacenj pod Šmarno goro, na sv. Štefana, 26. decembra 1921. popoldne ob treh v gostilni pri Koširju v Tacnju.

Prudniki in kupci plemenske živine.

Pod tem naslovom Kmetijska družba za Slovenijo odslej naprej redno objavlja vse one lastnike plemenske živine, ki so pri volji plemensko živino prodati in vse one kmetovalce, ki jo želijo kupiti, s čemur je dana prilika prodajalcem in kupcem stopiti v stik in tako poskrbeti za zamenjavo plemenske živine. Priglašati je nakup in ponudbo vseh vrst moških in ženskih plemenskih živali ter naj vsak priglasenec natančno prijavlji svoj naslov, vrsto domače živali, njen spol, pasmo, starost, število l. t. d.

NAPRODAJ SO:

- 4 bike, čistokrvne pingavce, 15 do 20 mesecev stare,
- telico brejo, pingavske pasme,
- kravo s teletom, pingavske pasme,
- 3 telice, 2 meseca stare, pingavske pasme,
- 10 plemenskih prasičkov, Hešove pasme, 10—20 tednov stare, proda graščina Križ pri Kamniku.
- 2 merjasca in
- 1 plemenskega bika, marijadvorske pasme, kupi Kmetijska podružnica v Št. Ilju v Slov. goricah.
- Bika licencovanega, 2 leti starega, simodolske pasme ima na prodaj Lorenc Fajfek, posestnik, Vrzenec, št. 62., pošta Horjul.

KMETOVALEC.

Ilustrovan gospodarski list.

Uradno glasilo

Kmetijske družbe za Slovenijo.

•Kmetovalec• izhaja 15. in zadnji dan v mesecu ter stane 40 K na leto.
Posamezna številka stane 2 K.

Ude Kmetijske družbe za Slovenijo dobivajo list brezplačno.

Inserati (oznanila) se zaračunajo po nastopnih cenah: Inzerat na pol strani 600 K, na 1/4 strani 300 K, na 1/8 strani 150 K, na 1/16 strani 100 K, na 1/32 strani 50 K. Vsaka beseda v „Malih naznanilih“ stane 80 vin. najmanj pa skupaj 20 K.

Urejuje inž. Rado Lah; založba Kmetijske družbe za Slovenijo; tisk J. Blasnika naslednikov.

Vsa pisma, naročila in reklamacije je pošiljati Kmetijski družbi za Slovenijo v Ljubljani, Turjaški trg št. 3. — Ponatisi iz •Kmetovalca• so dovoljeni le tedaj, če se navede vir.

Št. 23 Ljubljana 15 decembra 1921 Letnik XXAVIII.

Kmetijska družba za Slovenijo ima za svoje ude v zalogi naslednje kmetijske potrebščine.

Vse cene so z ozirom na sedanje razmere popolnoma neobvezne.

Umetna gnojila:

Apneni dušik z 19% dušika, z oljem prepariran, po 520 K 100 kg, dobi se v vrečah po 80 kg.

Gnojilna štupa iz mezdre, ki vsebuje povprečno 8% dušika, po 280 K 100 kg z vrečami vred. To visokovredno dušičnato gnojilno moko priporoča družba zlasti za gnojenje po njivah in vrtovih.

Kalijeva sol, z 40—42% kalija, po K 380 sto kg z vrečami vred.

Kajnit z 12—15% kalija, v vrečah po 100 kg K 200:—.

Kostni superfosfat z 18% fosf. kisline po 580 K sto kilogramov z vrečami.

Rožena gnojilna moka. To gnojilo vsebuje 14-16 odstotkov dušika in 4 do 5 odstotkov fosforove kisline in je torej gnojilo prištetih med visokovredne vrste. Stane K 580 sto kilogramov z vrečami vred.

Razklejana kostna moka z 30—33% fosforove kisline je razprodana.

Surova kostna moka z 30% fosf. kisline, po K 460:— za 100 kg v vrečah.

Krmila:

Lanene tropine z 38—42% beljakovin in maščobe so zopet v zalogi po K 10:— za kilogram.

Lanene tropine v kolačih je Kmetijska družba že prejela. Cena je 9.50 K za 1 kg z vrečami vred.

Ogrščine cele tropine (rapsve tropine) po K 8.50 brez vreč. Te tropine v kolačih imajo enako redilno vrednost kakor lanene tropine. Zmlete ogrščine tropine se tudi dobijo in stanejo K 8.80 za kg.

Otrobi in žitna moka za krmljenje. Družba je prejela iz Bačke dobre pšenične otrobe, ki jim je cena 7.60 kron za en kilogram franko Ljubljana z vrečami vred. Tudi par vagonov žitne moke za krmo iz Bačke je došlo, ki stane K 9.20 za 1 kg franko Ljubljana z vrečami vred. Vreče po 60 kg. Priporočamo udom nakup, ker je zaloga pičila.

Poklajno apno vsebuje 38% fosforove kisline od koje je 80% raztopljive, je zopet v zalogi. Tega prvovrstnega krmilnega apna iz kosti pri nas dolgo let ni bilo dobiti, dočim so udje močno zanj povpraševali. Cena poklajnemu apnu je v izvornih vrečah, težkih 80 kilogramov po 15 K kilogram, v manjših množinah po 16 K kilogram. Za manjše pošiljatve na zunaj se še posebej zaračuni za vsako pošiljatev 28 K za poštino, zavoj, vozni list itd. Manj kakor 5 kg se ne razpošilja. Opozarjamo, da je poklajno apno nujno potreben dodatek h krmi, ker krmila nimajo dovolj rudninskih snovi; zlasti fosforove kisline, in da precipitiranega poklajnega apna ni zamenjati z ničvrednimi, a dragimi redilnimi štipami za živino.

Řibja moka. Odslej ima Kmetijska družba v zalogi zopet priljubljeno ribjo moko, ki je izborna močno krmilo za prasiče in perutnino in ki je oddala družba pred vojno vsako leto svojim udom mnogo vagonov. Pri ribji moki, ki naj bo primerna za krmljenje, je najvažnejše, da zanesljivo nima v sebi

Zelo prijetno pri ribanju hrbta, rok, nog in celega telesa, kot kosmetikum za negovanje kože, zob in ust deluje lekarinarja Fellerja prijetno dišeči „Elsafluid“. Mnogo je močnejši in boljši kakor francosko žganje in že 25 let priljubljen. 3 dvojne steklenice ali 1 špeciialnu steklenico skupaj z zamotom in poštnino za 48 kr. pošilja: Eugen V. Feller, Stubica donja, Elsa trg 333, Hrovaško.

preveč toliščobe in tudi ne preveč soli. Taka ribja moka vsebuje 50—60% beljakovin, 20—30% fosforokislega apna, le 1 do 2% toliščobe in največ 3% soli. Povprečno vsebuje norveška ribja moka le po 2 odstotka soli, je torej absolutno revna na soli, kar je zlasti važno pri reji mladih prasičev, ki je sol zanje zelo škodljiva. Cena ribli moki pri odjemu 100 kg v originalni vreči K 32 za kg, na drobno K 34 za kg. Opozorjamo na strokovni spis glede vporabe in učinka ribje moke, ki je izšel kot št. 41 Gospodarskih navodil.

Riževi otrobi, vsebuječe 17% beljakovin in maščobe, tedaj enakovredne pšeničnim otrobom po K 7:60 za 1 kg z vrečami vred.

Siva morska sol. Uprava monopola nakazala je Kmetijski družbi nekaj važenov sive morske soli iz otoka Paga. Cena tej soli bo 6:40 K za kg vstevši vreče. Vreče so po 50 kg. Ta sol ni denaturirana in je tedaj uporabna tudi kot jedilna sol. Dospela bo koncem decembra in se prijave že sedaj sprejemajo.

Vinogradniške in vrtno potrebščine:

Antiklor (gl. salojidin).

Bakrena pasta (Bosnapasta) K 14 za kg v čebrih po 50 in 100 kg. Čebri se ne računijo posebej. Najboljši strokovnjaki priporočajo nakup tega najučinkovitejšega in lahko vporabljivega sredstva proti peronospori ali paležu na trti. (Gl. inserat).

Drevesne škropilnice za prevoz, razne kakovosti na izbiro po različnih cenah.

Eponit, s katerim se vzame vinu vsak zoprni okus ali duh, bodisi po gnilobi, plesnivcu, po sodu, grenkobi itd. stane 120 kron kilogram, poština in ovoj posebej.

Modra galica 98/99% po K 28:— kg franko Ljubljana, franko embalaža. Zaloga cenejše galice po K 22 kg, za katero je bilo družbi poslani prijave do 10. t. m. je pošla, ter velja odslej danes objavljena najnižja dnevna cena.

Natrijev tiosulfat (gl. salojidin).

Petrolfenol, sredstvo zoper krvavo uš, po K 50:— 1 kg v posodi kupca.

Rafija, majunga extrissima, po K 38 kilogram.

Salojidin, (antiklor, natr. tiosulfat) preskušeno sredstvo zoper oidij, trtno plesnobo, po 20:— K za 1 kg.

Škropilnice (bakrene) za trte so zopet v zalogi. Cena K 1100 za komad.

Tobačni izvleček imamo zopet v zalogi. Cena zaklopnic po 5 kg K 140:— brez poštine.

Žveplenokislo glino namesto galuna, kot dodatek galicnemu škropivu, ima Kmetijska družba v zalogi ter jo oddaja po 4:— K kilogram. Izkušnje so pokazale, da lahko z dobrim uspehom za učinkovitost primešamo galici polovico žveplenokisla glin in si na ta način prihranimo polovico drage galice. Namesto treh ali dveh kil vzamemo na sto litrov vode le pol-drugo ali eno kilo galice in ravnotoliko glin, apna pa kakor navadno, uspeh bo gotovo popolnoma isti, kakor ob polni množini galice. Vporabo glin priporočamo zaradi tega, ker dež ne odpere te brozge raz listje in trte tako hitro kakor navadno brozgo.

Žveplene ploščice ali žvepleni nabiček na juti za žvepljanje sodov, najboljšee, brez arzena po 28 K kilogram.

Zelatina za čiščenje vina po 180 kron kilogram.

Žveplalniki, nahrbtni po 800 kron, in ročni po 250 kron komad, so zopet došli.

Razne kmetijske potrebščine:

Antlavit v varstvo setev pšenice, turščice, graha, grašice, travnih in deteljnih, vrtnih in gozdnih semen vseh vrst pred poljskimi vranami, vrabci, kokošmi itd., je zopet došel in se dobi v zaklopnicah po 1 kilogram za 180 kron, pol kilograma za 100 kron, četrt kilograma za 60 kron, osminko kilograma za 40 kron, 50 gramov za 25 kron.

Kose. Družba zopet oddaja udome kose iz dobrega štajerskega jekla in sicer 65, 70 in 75 centimetrov dolge, takozvane „kranjske“ oblike. Cene kosam so sledeče: 60 cm po 50 K, 70 cm po 52 K, 75 cm po 54 K komad.

Pravi Sackovi plugi. Kmetijska družba ima v zalogi izvršne Sackove pluge, ki so priznane najboljše konstrukcije in uživajo svetovni sloves tudi glede vestne in skrbne izdelave ter kakovosti jeklenega in železnega materijala. Na zalogi so naslednje vrste: Universal plugi D 10 MN K 1850:—. Universal plugi D 8 MN K 1750:—. Universal plugi D MN K 1600:—. Universal plugi D 6 MN K 1350:—. Lahki vinogradniški plugi E 4 W K 820:—. Novi vinogradniški plugi D 6 KWN K 1220:—. Sejalni stroj IV. A K 1820:—. Brane V. A K 1780:—. Okopovalni plug BHM K 820:—. Ročni sejalni stroj 1120:—. Lemeži za plug D 7 MN K 45:—. Lemeži za plug D 6 MN K 45:—.

Oddajo Sackovih plugov izvršuje Kmet. družba po izredno nizkih cenah in v posebno vpoštevanja vrednih slučajih s pomočjo državne podpore tudi 20 do 50 odstotkov izpod nabavnih cenah. Prijave se sprejemajo le v omejenem številu.

Svetilke, varnostne, za kleti, hleve, vozove itd., po K 40 za komad.

Mala naznanila.

Za vsako besedo je naprej plačati dve kroni v denarju ali znakom najmanj pa skupaj K 20:— sicer se naznanila ne objavijo.

Uporabništvo ne prevzame posredovanja.

Hlode in trame vsako množino kupi Lesna družba Ilirija, Ljubljana, Kralja Petra trg 8. (pred sovinjo). 380

Miluske kamne, sekane iz najboljšee bele, ostre do 100 cm široke, okate, trde in srednje od 40 do 100 cm široke, po naročilu tudi večje, izdelujem zopet in prodajam po najnižjih cenah s primerom gara celjo. Leskovec Anton, posestnik in kamnosk, Sv. Jurij ob južni železnici pri Celju. 60

Priporočila se tvrdha Josip Petelin, Ljubljana, Sv. Petra nasip 7. Edina tovarniška zaloga najboljših živalnih strojev za rodbinsko in obrtno rabo. Istotam se dobijo vsi posamezni deli za živalne stroje in kolesa, potrebščine za gospodinjstvo, krojače, čevljarje in sedarje. 104

Ponudite vse ne zlate predmete, verižice, porabne prstane, obrske za peštrice, ubane itd. — kateri predmeti Vam ležijo doma in jih ne nosite. — tverdi P. Cuden, trgovca ur, zlatnine in srebrnine, Ljubljana, Prešernova ulica števil. 1. 293

Pohišstvo za vse sloje dovršeno, trpežno in ceno kakor tudi vse vrste žepniških del priporočata BRATA SEVER, Ljubljana, Gosposvetska cesta 13. (Kolizej). 300

Cepijene trte napredaj sledečih vrst: Beli-Rafija, Trunta, Kraljevna, Gutedi in Veis-Rizling. Prodajam tudi več tisoč vkorenjenih žarnic in vkorenenih divjakov Gbte, G. Maticola in Rip. Portalis. Znamke ali dopisnice za odgovor se morajo priložiti. Franc Zelenko, posestnik in trtničar. Juršinci pri Ptuj (Slovenija). 356

Ambrož & Grošičar, strugarska in strojno kijučavničarska delavnica, Trnovski pristan št. 32, Ljubljana. Prevzema vsakovrstna popravila kakor tudi delno nova naročila in sicer: poljedelske stroje, mlino itd. ter vsa v to stroko spadajoča dela. Vsa naročila izvršava solidno in točno. 371

Cepijene trte napredaj od vseh najbolj priporočljivih vrst na jamčeno čistih ameriških podlagah, dobro vkorenjene in za raščene je dobiti pri I. štajerski trtojski zadrugi p. Juršinci pri Ptuj. Ne zamudite jih pravočasno naročiti, ker spomladi bodo gotovo zmanjkale.

Zaloga moke, koruze, ovsaj in krmiš vseh vrst po solidnih cenah. Spočijejno se pripravijo okoliškim trgovcem tvrdka Matko Kranjc, Vrhnika. 415

Kupiti želimo ameriške ključke (p. dlago) proti dobri plači; pot ebumem večjo množino. Cenjene ponudbe z množino in ceno naj se blagovolijo poslati na naslov: Janez Šegula, trtojski pri Ptuj. 416

Kokoši Plimut-Roke, gosi Emdenske in Pomorske in race Pečinske čistotivne seš kupiti neko državno o sestvo. Kdor želi kupiti goji ta plemena, naj naznan njih množino za prodajo in ceno Kmetijski družbi v Ljubljani. Ku ilje se bodo samo prvovrstne živali ali pa jajca od takih. 420

Oddelek za kmetijstvo pokrajinske uprave za Slovenijo v Ljubljani **izdajatelj in bruskovih petek** pridobljenih iz mošnega sadja, lesnik in drobne. Množina in cena za kilogram naj se izvi na gorenji naslov. 421

Kupujemo suhe gobe,

se priporočamo pa vse vrste semen za poletje in jeseni Sever & Komp, Ljubljana Wolfova ulica števil. 15. 231

Cepijene trte. Več tisoč prvovrstnih cepijenh žarnih sort ima za prodati posestnik Franc Horvat, Mostje, pošta Juršinci pri Ptuj. Cena po dogovoru. Tudi vkorenjene žarnice ima v zalogi.

Vrtnar, za trgovsko vrtnarstvo dober delavec, se ima za nastop pomladi. Prava tudi lahko tretji a prod neka pride ka. Pr prav o zelo za begunce Primorce radi mišega, zgodnjega podnebja. Ponudbe na graščico Krupa, p. Semis, Belokrajina. 448

Sprejem dobrega, treznega hlapca h konjema z kmetijsko delo. Piša ro dogovoru. Nastop s l. anuarjem Dako Makar, Metlika. 427

Drevesničarji. Pri odjemu večjega tevilja div-
jakov nudim posevne ugodne stl.
Pozor na oglaš! Z h vaje ponudbe z navedbo
potrebe števil. Drevesnica D lin k. 440

Krasne divje kostanje za senco in šet-
išča ima napr daj
Ant. Globelnik, posestnik v Bršlunu p. Nov mesto. 441

Mlad pas. čiste volčje pasme s pokonci
stoječ mi
ušesi se kuol. Ponu b e z navedbo cene in star st
posliti na Upravišitvo Kmetovalca. 442

Vrtnarskega vajenca sprejme kmetijska šola
na Grmu pri Novem-
mestu v tri-letno udeje. Predpis na starost le
16 let. Ima prosto stanova-rije. hrano in 30 K me-
sečne nagrade Udeležuje se tudi pouka v soli.
P.ošnje s priloženem zadnjim šolskim izpiseva om
in krstnim listom je vložiti najkasneje do 15. janu-
arja 1922. 443

Kad bi kupil v Nemški mlin ali „paltel“
Avstriji
za om a eno ž to čist t. Na prodaj imo tudi do-
bro ohranjen stroj za bukoveza. — Matija Hudo-
ver ik sedaj st-nujoč Mojstrana 74. 444

Sadne divjake nudi po zmerni ceni Dreves-
nica Gradisnik, Št. Janž-
Vele-
n.j.e. 445

Pridna, zane-ljiva gospodinja od 25 do
40 et.
stara, ki zna kuhati in se razume v gospodarskih
rečeh se sprejme proti mesečni ali et i pla-i.
Plaša po dogovoru. Službo se nastopi po novem
letu ali tudi takoj. Naslov v upravišitvu. 446

Prodaj 150 kosov lač, konserviranih v stekleni
vodi, s posodo vred. Cena po dogovoru.
Ivan Rožanec, Loz st. 20. 447

Konj, pony, galicijonar, se takoj kupi. Ponudbe
na graščno Krupa, p. Sem č, Belokranja.
448 a

Hotel za žganjekubo iz železa, v dobrem stanju
z 80 l trov vsebine in z vsemi potrebnimi
cevmi se prod za 1000 K. Franc P. d. jpnik, Maribor,
Tezno 37. 449

Prodaj lepe cepljene trte na R.p. portalis, v a-
boljših vrst kav ino in r. l. g. Ce-
e dogovorno. Jos p Varlec, Blatno 8, p. Brešice. 450

Išče se šoferja za približno 60 oralov veli o
posestvo v bližini Maribora.
Ponudbe naj se naslove na: Carl Scheibsam &
Söhne, Maribor. 451

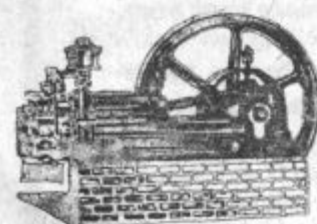
Upravnik (ekonom) absolvent sioarske vinar-
ske šole, z dobrimi praktičnimi spr-
ičevaji, v vseh panogah kmetijstva, posebno pa v
vinoreji in sadjoreji dobro izvežban, oženjen,
srednj h let, želi z l. januarjem drugo trajno
službo. Cenjene dopise je poslati na urednišitvo
lega lista. 452

Prodaj 3 čoke pripravne za mesarja ali ko-
vača. Franc Koman, Dra-
je stev. 22. 453

Kupim slamoreznico in cirkularno žego na mo-
torni pogon rabljeno, a v dobrem st nju.
daje mizarski skelbelnik event. z orodjem. Ponu-
dube na upravišitvo Kmetovalca pod „Javor-ik
75“. 454

Gospodarska zveza v Ljubljani

Dunajaka cesta — Bavarski dvor.

Velika za-
loga vsa-
kovrstnih
poljedel-
skih stro-
jev

iz najslavitejših tovarn.

Zastopstvo za parne kotle znanih tovarn, Welsla;

**Vinometre »Bernadote« — Asbeste
bombaž in prašek — Eponit —
Francosko želatino — Lipovo oglje
Marmornat prašek — Modro ga-
lico — Natrijev bisulfit — Ribji
mehur — Špansko zemljo — Tanin
Žveplo v prahu — Limonovo kis-
lino — Vinsko kislino — Sode
bicarbono — Strupa proste barve
itd. ima v zalogi po najnižji ceni**

Drogerija ANTON RANI

Ljubljana Židovska ulica 1

Onim, ki ljubijo napredek!
Stoterokrat poplačan trud!
Opozarjam o kmetovalce na zelo
dobro in lahko vporabljivo
galično pasto „Bosna“,
ki je najbolj pripravno in po stro-
kovnih izkušnjah najučinkovitejše sred-
stvo zoper peronosporo in druge
rastlinske bolezni. Vporablja se lahko
tudi mesto galice za škropljenje
krompirja. D. bi se v čebrih po 25,
50 in 100 kg pri **Kmetijski
družbi za Slovenijo v Ljub-
ljani**

Kmetska posojilnica

Ljubljanske okolice registrov. zadruga z neomejeno zavezo
v LJUBLJANI

v lastnem zadrugnem domu na Dunajski cesti števil. 13.

Obrestuje hranilna vloge po 3% (2)

vrez vsakega odbitka rentnega davka katerega plačuje posojilnica sama za vložnike.

Sprejema tudi vloga v tekočem računu v svesi s čekovnim prometom
vseh obrestuje ob dne vloga do dne doiga.

Stanje hranilnih vlog nad 115,000.000 kron.

Stanje rezervnih zakladov 1,200.000 kron.

Tržne cene

za deželne pridelke
na Novosadski in Zagrebški borzi.

Žita.	100 kg	Od K	do K
Pšenica (Sombor)		1400—	1450—
Rž (slavonska in bačka)		1080—	1110—
Ječmen, parit. Zagreb		1000—	1150—
Oves (bački)		840—	880—
Aida, parit. Ljubljana		910—	970—
Proso (Zagreb)		—	—
Koruza (bačka, stara)		1170—	1200—
Koruza, nova, banatska za no- vember d cember		1000—	1100—
Grahorica, brez v eče, parit. Zagreb		—	—
Grah beli, novi		1200—	—

Pižol.			
Ribničan, rdeči		1450—	1500—
Hrvatski, rdeči		1400—	1450—
Prepili ar (koks)		1450—	1500—
Mandalon		1500—	1600—

Krompir.			
Oneida		400—	450—
Druge vrste od Slavonske po- staje		380—	400—

Moka.			
Bela banaška, z vrečami za kubo	franko Novisad	2000—	2060—
krušna		1800—	1850—
za krmo		1750—	1800—
ajdova		920—	—
koruzna		1700—	—
otrobi iz Banata		170—	1720—
		700—	720—

Mast,			
prava svinjska, iz Bačke		7200—	7600—
Seno, gorsko, stisnjen, Skopje		500—	550—
Goved. Odrasla goved, la težki vol'i krave in biki	100 kg žive teže	1900—	2200—
		800—	1200—

Drobnica.			
Plemenske svinje	kg	26—	28—
Prašiči, 4 tedne stari	komad	120—	150—
6 t. dnov		200—	250—
odrasli		800—	900—
Ovce		—	—
Koze		300—	500—
Perutnina		—	—

Kmečka hranilnica in posojilnica v Podnartu-Ljubnem

registr. zadruga z neom. zavezo
vabi na svoj

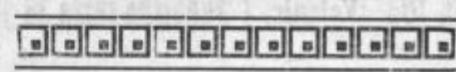
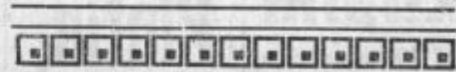
redni občni zbor

ki se vrši
dne 26. decembra t. l. ob pol 10. uri
dopolodne v posojilniških prostorih.

Dnevni red: 26

1. Poročilo načelstva.
2. Poročilo nadzorstva.
3. O loobr. tev rač. zaključka za l. 1920.
4. Slučajnosti.

Načelstvo.
Ako ni občni ob napovedani uri sklepčen, vrši
se čez pol ure drugi občni zbor, ki sklepa pri vsa-
kemu številu navz. oih.

Tisoče ljudi v vseh deželah sveta uporabljajo že 25 let prijetno dišeči

Fellerjev „ELSAFLUID“ kot KOSMETIKUM

za nego zob, zobnega mesa, glave, kot dodatek vodi za umivanje, ker je radi svojega antiseptičnega, čistilnega in o-vežujočega delovanja najbolj šega učinka. Ravno tako je priljubljen kot blago delujoče in zelo prijetno sredstvo za drgnjenje hrbta, rok, nog in celega telesa. Je mnogo močnejši in boljše delujoč nego francosko žganje in najboljše sredstvo te vrste. Tisoče priznanj! Z zavitkom in s poštnino za vsakega:

3 dvojnate ali 1 špeciálna steklenica 48 K,

Za prodajalce:

12 dvojn. ali 4 spec. steklenice . . . 168 K
24 „ „ 8 „ „ . . . 280 K
36 „ „ 12 „ „ . . . 394 K

poštne prosto na Vašo pošto. Kdor denar naprej pošlje, dobi popust v naravi.

Razno: Elsa obličje za kurja očesa 5 K in 7-50 K; Elsa mentolni klinčič 12 K; Elsa posipalni prašek 11 K; p avo Elsa ribje olje 85 K; Elsa voda za usta 36 K; Elsa kolonska voda 41 K; Elsa šumski miris 41 K; glicerin 6 in 30 K; Lysof Lysoform 30 K; kineski ča 3 K; Elsa mrče ni prašek 15 K; strup za podgane in miši po 8 in 12 K.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg šte. 333

(Hrvaško).

Jabolčne in hruškove divjake

za razsade v drevesnice, enoletne, jamčeno proste in neokužene krvavih in listnih ušic, vzgojene iz pristnih lesnikovih pešk. Na razpolago za pomladansko razpošiljanje: I. izbor 50-80 cm visoki 1000 kom. K 250. II. izbor 30-50 cm visoki 1000 kom. K 200. Hruške 25% višje. Pri odjemu nad 100 komadov 10/10 popusta. — Prvo slovenko privatno drevesničarsko podjetje. Drevesnica Ivan Dolinšek, Št. Ilj—Velenje. — Vsled pomanjkanja sadnega semena grozi drugo leto pomanjkanje dobrih sadnih divjakov in visoke cene.

Najstarejša hranilnica v Sloveniji.

KRANJSKA HRANILNICA v Ljubljani ustanovljena leta 1820

sprejema hranilne vloge proti

3%

obrestovanja in dovoljuje hipotečna posojila po 4 1/2%

S hranilnico sta zvezana Kreditno društvo in starostna hranilnica za posle in delavce.

Hranilnica je strojniskovarna in jo nadzoruje deželna vlada za Slovenijo.

Rezervni zakladi znašajo približno

8 milijonov kron.

Čisti dobiček je, v kolikor se ne porabi za okrepitev rezervnih zakladov, po pravih določen v pospeševanje obekorisnih naprav in podjetij na Kranjskem. Za te svrhe se je doslej darovalo 8.698.000 kron.

Pismene pošiljave je nasloviti na Kranjsko hranilnico v Ljubljani, Knafljeva ulica šte. 9.

Lepota

kože, obraza, vratu, rok, kakor tudi lepa rast las se more doseči samo z razumnim negovanjem lepote. — Lekarnarju Fellerju je uspelo na tisoče priznanih pisem iz vseh strani sveta!

„ELSA“ lilično mlečno milo najboljše blago, najfinejše „milo lepote“; 4 kosji z zavitkom in s poštnino 98 K.

„ELSA“ obrazna pomaža odstrani vsako nečistost kože, solinčne pege, zaje-dance, nabore i. t. d., naredi kožo mehko, rožnato-belo in čisto; 2 porcelanasta lončka z zav. in pošt. 52 K.

„ELSA“ tanočina pomaža za rast las krepi kožo glave, preprečuje izpadanje, lomljenje in cepanje las, zapre-čuje prhut, prerano osivelost i. t. d. 2 porcelanasta lončka z zav. in pošt. 52 K.

Prodajalci, kateri naročijo najmanj 12 kosov od posameznih predmetov, dobijo popust v naravi.

Razno: Lilično mleko 15 K; brkomaž 8 K; najfinejši Heza puder orja Klugerja v velikih originalnih akatjih 30 K; najfinejši Heza zobni prašek v patentiranih akatjih 30 K; puder za posve v vrečicah 5 K; zobni prašek v akatjih 7 K; v vrečicah 5 K; Sacht-ditava za perilo 8 K; Schampooon za lase 5 K; rumenilo 12 listkov 24 K; najfinejši parfem po 40 in 50 K; močna voda za lase 58 K. Pri teh predmetih se računajo zavitek in poštnina posebej.

EUGEN V. FELLER, lekarnar
Stubica donja, Elsatrg šte. 333

(Hrvaško).

Iv. Jax in sin
Gospodsvetska cesta
Ljubljana.

šivalni stroji in stroji za pletenje.

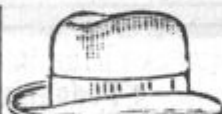
Izborna konstrukcija in elegantna izvršitev iz tovarne v Linca Ustanovljena l. 1867. (17)

Vesniški stroji in hresplachi.

Pisalni stroji „ADLER“

Ceniki zastoj in franko Kolesa iz prvih tovarn:

Dürkopp, Svirta, Waffenaar,

Cenik

z več tisoč slikami čez konfekcijo, čevlje, klobuke, perilo, preproge, parfumerijo, torbarsko, nožarsko, galanterijsko in kratko blago je ravnokar izšel. Pisite še danes ponj, po-že se vsakomu zastoj. Izbira ogromna, cene udovito nizke. Veletrgovina in razpošiljalnica 77

R. Stermecki,
Celje 306 (Slovenija).

Sodi

za vino, žganje, olje, mast, med, patrolej, za transport in shrambo ima vedno v zalogi vsako množino

Franjo Repič
sodarski molter

Trnovo, Ljubljana

Istotam sprejemajo se v to stroko spadajoča pravila

Solidno delo!
Cene zmerne! Točna postrežba! 62

Ivan Romatič

prodajalec strojev v Ljubljani, Gradišče šte. 11. priti.

priloga kot dolgoletni zastopnik znane, dobre kmetijske stroje

(slamreznice, mlatilnice, sepele, slamo-rezne nože i. dr.)

Tudi imam v zalogi v Mariboru b-zoparilniške vseh velikosti od 60 l dalje, s pocinkanim parnim sodom.

Gepelje in mlatilnice se pri oddaji po dogovoru tudi postavlja (montira). (79)

Kupim

več 100 m² starega ali tudi novega

vrtnega omrežja

Visokost 1—120 m.

Ponudbe 85 z navedbo cene na:

Drevesnica
Ivan Dolinšek
Št. Ilj — Velenje.

Platin,⁸⁴ zlato in srebro

kupuje tvrdka
I. AVGUSTIN
Dunajska cesta 36

Upravništvo „Kmetovalca“ sprejema (8)

primerne inserate po cenah, ki so razvidne na poglavju.

Objavljenje bo imelo vedno zadovoljiv uspeh, kajti „Kmetovalca“, izbaja dvakrat mesečno v 30 tisoč izvodih ter je razširjen po vseh slovenskih deželah.

Kmetovalci

Skrbite za kar naj večje razširjenje „Kmetovalca“! Stremite za tem, da se ga lahko čita v vseh gostilnah in javnih prostorih. 30.000 nas je že v Kmet. družbi, pa bi nas bile lahko še enkrat več, čim več nas bo, več bomo dosegli!

KMETIJSKA DRUŽBA ZA SLOVENIJO

je izdala in prodaja naslednje knjige:

Zvezek	Cena K
2. Fr. Stupar: Apno v kmetijstvu	1-20
3. Fr. Stupar: Navodilo, kako je sestavljati poročila o letni	1—
5. M. Kostanjevec: O uživanju od vina in mesa . . .	6—
8. Boh. Skalický: Sličenje ali káljenje ameriških klijčev	1-20
10. B. Skalický: Kmetijske razmere na Češkem . . .	2-80
12. Pridelovanje in razpečevanje namiznega grazdja ter zgoja trt na špalirju. (B. Skalický)	2—
13. O sestavljanju in satvi travnih mešan. (Weinzierl-Turk)	4—
15. Steuert-Jamnik: Seseda Razumnika konjereja . .	4—
Izrejanje matic	4—
Živinozdr. Lovro Tepina: Podkovstvo, pouk kovačem in konjerejem . . .	45—